

ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชนเรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยง จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา

Report on Awareness of Rabies in Pattalung, Trang and Songkhla Provinces

หทัยทิพย์ จูทอง, วาสนา ยกสกุล
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

Hataitip Juthong, Wasana yoksakool
Office of Disease Prevention and Control 12, Songkhla

บทนำ

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคไวรัสที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน ทั่วโลกมีจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคนี้สูงถึง 60,000 รายต่อปี คิดเป็นความสูญเสียทางสุขภาพ (disability-adjusted life year, DALY) 3.7 ล้านเหรียญสหรัฐ และมีความสูญเสียทางเศรษฐกิจ 8.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ความร่วมมือในการป้องกันควบคุมโรคระหว่างภาคสาธารณสุข ปศุสัตว์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเพิ่มความรู้และความตระหนักรู้ต่อโรคของประชาชน การเฝ้าระวังโรคทั้งในคนและสัตว์ การเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการป้องกันโรคแก่บุคลากรทางสาธารณสุข และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์ให้ครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 นอกจากนี้ควรให้ข้อมูลแก่ประชาชนควรในการเฝ้าระวังโรคและแจ้งเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ใน 10 กว่าปีที่ผ่านมามีจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 370 ราย ในปี 2523 เหลือน้อยกว่า 10 ราย ในระยะปี 2554-2557 ในปี 2558 พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 6 ราย โดยผู้เสียชีวิตทั้งหมดไม่ได้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความรู้และความตระหนักรู้ต่อโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนและความครอบคลุมของการฉีดวัคซีนในสัตว์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 19 เมษายน 2561 สำนักระบาด พบผู้ป่วย 8 ราย จาก 8 จังหวัด อัตราป่วย 0.01 ต่อแสนประชากร เสียชีวิต 8 ราย อัตราตาย 0.01 ต่อแสนประชากร อัตราส่วน เพศชายต่อเพศหญิง 1: 0.60 จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อแสนประชากรสูงสุด 5 อันดับแรก คือ หนองคาย (0.19 ต่อแสนประชากร) พัทลุง (0.19 ต่อแสนประชากร) ประจวบคีรีขันธ์ (0.19 ต่อแสนประชากร) ตรัง (0.16 ต่อแสนประชากร) สุรินทร์ (0.07 ต่อแสนประชากร) ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ ภาคใต้ 0.03 ต่อแสนประชากร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 0.02 ต่อแสนประชากร ภาคกลาง 0.00 ต่อแสนประชากร . (สำนักระบาดวิทยา 2561) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2561 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน 3 คน อัตราป่วย 0.06 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 3 คน อัตราตายต่อประชากรแสนคน 0.06 อัตราผู้ป่วยตายร้อยละ 100 เป็นเพศชาย ทั้ง 3 คน จากจังหวัดพัทลุง ตรัง และ สงขลา จังหวัดละ 1 คน สาเหตุการเสียชีวิตเนื่องจากผู้ถูกสุนัขกัดไม่ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า สุนัขที่กัดส่วนใหญ่เป็นสุนัขที่มีเจ้าของสถานการณสัตว์ติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 5 เมษายน 2561 ในเขตสุขภาพที่ 12 สงขลา มีจำนวนหัวสัตว์ที่ตรวจพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 79 หัว สัตว์ที่พบมากที่สุดคือสุนัขจำนวน 69 หัว รองลงมาคือโคจำนวน 6 หัว และแมว จำนวน 4 หัว จังหวัดที่พบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์มากที่สุดคือ จังหวัดสงขลาจำนวน 42 หัว รองลงมาคือจังหวัดสตูลจำนวน 17 หัว และจังหวัดตรังจำนวน 13 หัว การป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า สามารถทำได้หลายแนวทาง เช่นการให้ผู้ที่ถูกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมข่วนไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้ครบชุด การฉีดวัคซีนให้กับสัตว์ได้มากกว่าร้อยละ 80 ต่อเนื่องทุกปี การควบคุมประชากรสุนัขและแมว การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนัก ช่วยลดการเสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้าได้

สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 สงขลาจึงได้สำรวจความตระหนักรู้ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชน ในพื้นที่ที่ตรวจหาสัตว์พบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าสูง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานจัดทำแนวทางในการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าที่มีประสิทธิภาพต่อไป การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ศึกษาการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงพรรณนาเก็บข้อมูลจากประชาชนที่เลี้ยงสุนัขหรือแมว ในพื้นที่ตำบลที่พบสัตว์ที่ตรวจพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้ามากกว่าหรือเท่ากับ 2 หัว ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 5 เมษายน 2561 ในจังหวัดตรัง พัทลุง สตูล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(purposive sampling) ประชาชนที่เลี้ยงสุนัขหรือแมว หมู่บ้านละ 10 คน จำนวน 27 หมู่บ้าน จำนวน 310 คน สัมภาษณ์โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลาที่ผ่านการชี้แจงแนวทางการสัมภาษณ์

1.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นโดยการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 2 ส่วน ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ข้อมูลคนเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ประวัติการเลี้ยงสุนัขและแมว ประวัติการถูกสุนัข/แมวกัดหรือข่วนและการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

1.2 แบบสัมภาษณ์ ความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตน เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ประกอบด้วยคำถามความรู้ 10 ข้อ เมื่อได้สร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้วได้นำเสนอคณะกรรมการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านโรคพิษสุนัขบ้า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ผ่านไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ดำเนินการเพื่อประสานงานไปยังอาสาสมัครสาธารณสุขในแต่ละหมู่บ้านเพื่อไปสัมภาษณ์ประชาชน

2.2 ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ดำเนินการของแต่ละตำบลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่เลี้ยงสุนัขหรือแมว

2.4 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง พร้อมข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการวิจัยตามวิธีทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปหาค่าความถี่ และร้อยละ

3.2 ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตัวเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า มีข้อคำถามความรู้ 8 ข้อ ถ้ากลุ่มตัวอย่างตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน นำข้อมูลมาหาค่าความถี่ ร้อยละ

3.2.2 ข้อมูลการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามีข้อคำถามจำนวน 2 ข้อ ถ้าปฏิบัติได้ได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน นำข้อมูลมาหาค่าความถี่ ร้อยละ

ผลการศึกษา

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.9 กลุ่มอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 34.20 ประถมศึกษาหรือต่ำกว่าร้อยละ 51.3อาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 47.7 ได้รับทราบข้อมูลคนเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าร้อยละ91.9 ช่องทางที่ได้รับทราบมากที่สุดคือโทรทัศน์ / เฟสบุ๊ค ร้อยละ 64.2 สุนัขที่เลี้ยงและได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าร้อยละ77.92 แมวที่เลี้ยงและได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าร้อยละ 72.92 ประชาชนส่วนใหญ่เลี้ยงสุนัข1-5ต่อครัวเรือนร้อยละ97.1 และเลี้ยงแมว1-5ต่อครัวเรือนร้อยละ97.4 ส่วนใหญ่ฉีดวัคซีนที่บ้านร้อยละ53.2 อาสาสมัครเป็นคนฉีดร้อยละ35.8เหตุผลที่พาสัตว์ไปฉีดวัคซีนเพราะป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าร้อยละ75.8 เหตุผลในการไม่พาสัตว์ไปฉีดวัคซีนสุนัขเพราะจับไม่ได้ร้อยละ 10 ไม่มีเจ้าของสร้างปัญหาร้อยละ 57.1 ให้กำจัด/ ฆ่า/ ทำลายสุนัขไม่มีเจ้าของร้อยละ 20ไม่ต้องการกำจัดสุนัขไม่มีเจ้าของร้อยละ 22.6 ประชาชนเมื่อถูกสุนัขกัด/แมวกัด/ข่วนไปรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่สถานบริการสาธารณสุขร้อยละ94.8 ไม่ไปรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่สถานบริการสาธารณสุขร้อยละ4.2 เคยถูกสุนัข/ แมวกัดร้อยละ50.3 นำสัตว์เลี้ยงไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าฉีดเป็นประจำทุกปีร้อยละ75.8 นำลูกสุนัขอายุ 2-3 เดือนไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าร้อยละ 60 มีความรู้เมื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดกัดสามารถป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ร้อยละ 80 ความรู้เรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้ สุนัข/แมว ครั้งเดียวสามารถป้องกันโรคได้ตลอดชีวิตร้อยละ 16.1 ไม่มีความรู้เมื่อถูกสุนัขเลีย สัมผัสน้ำลายหรือเลือดสัตว์ โดยผิวหนังไม่มีแผลหรือรอยถลอก ไม่ติดโรคพิษสุนัขบ้าร้อยละ 47.1 เมื่อถูกสุนัขไม่ทราบประวัติ ข่วนที่ผิวหนังเป็นรอยถลอกโดยไม่มีเลือดออกต้องไม่ต้องไปพบแพทย์ร้อยละ 23.5และคิดว่าโรคพิษสุนัขบ้าสามารถรักษาให้หายได้ร้อยละ 27.4 เมื่อถูกสุนัข/แมว กัดหรือข่วนจนเลือดออกไม่ทำอะไรร้อยละ 1.3 ไม่มีความรู้เรื่องการล้างแผลด้วยน้ำสะอาดฟอกสบู่หลายๆครั้ง และทายาเบตาดีน ช่วยลดปริมาณเชื้อที่แผลได้ร้อยละ 16.5 ไม่มีความรู้หากเจ้าของสุนัขและแมวไม่พา สัตว์เหล่านั้นไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจะได้รับโทษ ร้อยละ 63.8ไม่มีความรู้สุนัขกัดคนนอกบ้าน หรือไม่ได้ผูกล่ามไว้เมื่อมีคนเรียกบอกกล่าวก่อนเข้าบ้าน มีความผิดร้อยละ 4.2 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชนเรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยง จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา

ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
ไปรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า		
ไป	294	94.88
ไม่ไป	13	4.22
ไม่แน่ใจ	3	1.00
รวม	310	100.00
เคยถูกสุนัข/ แมวกัด		
เคย	156	50.33
ไม่เคย	153	49.42
ไม่แน่ใจ	1	0.35
รวม	310	100.00
ฉีดวัคซีน		
เคยฉีดครั้งเดียว	42	13.73
ฉีดประจำทุกปี	235	76.80
ไม่เคย	29	9.48
รวม	306	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชนเรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยง จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา (ต่อ)

ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้การนำลูกสุนัขอายุ 2-3 เดือนไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า		
รู้	186	60.08
ไม่รู้	101	32.62
ไม่แน่ใจ	23	7.40
รวม	310	100.00
ความรู้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดกัดสามารถป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้		
เป็น	248	80.80
ไม่เป็น	21	6.82
ไม่แน่ใจ	41	13.20
รวม	310	100.00
ความรู้สุนัข/แมว ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าครั้งเดียวสามารถป้องกันโรคได้ตลอดชีวิต		
ใช่	7.14	7.14
ไม่ใช่	83.77	83.77
ไม่แน่ใจ	9.09	9.09
รวม	100.00	100.00
ถูกสุนัขเลีย สัมผัสน้ำลายหรือเลือดสัตว์ โดยผิวหนังไม่มีแผลหรือรอยถลอก ไม่ติดโรคพิษสุนัขบ้า		
ใช่	163	52.75
ไม่ใช่	94	30.42
ไม่แน่ใจ	52	16.83
รวม	309	100.00
ถูกสุนัขไม่ทราบประวัติ ข่วนที่ผิวหนังเป็นรอยถลอกโดยไม่มีเลือดออก ไม่ ต้องไปพบแพทย์ก็ได้		
ใช่	73	25.00
ไม่ใช่	202	69.18
ไม่แน่ใจ	17	5.82
รวม	292	100.00
ถูกสุนัข/แมว กัดหรือข่วนจนเลือดออก		
ไม่ทำอะไร	4	1.29
ล้างแผลใส่ยา	52	16.83
ล้างแผล ใส่ยา กักสุนัข/แมวไว้ดูอาการ 10 วัน	253	81.88
รวม	309	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชนเรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยง จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา (ต่อ)

ผลการสำรวจความตระหนักรู้ของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
การล้างแผลด้วยน้ำสะอาดฟอกสบู่หลายๆครั้ง และทายาเบต้าดีน ช่วยลดปริมาณเชื้อที่แผลได้		
ใช่	256	83.39
ไม่ใช่	29	9.45
ไม่แน่ใจ	22	7.17
รวม	307	100.00
อาการของโรคพิษสุนัขบ้าสามารถรักษาให้หายได้		
ใช่	85	27.69
ไม่ใช่	184	59.93
ไม่แน่ใจ	38	12.38
รวม	307	100.00

วิจารณ์ผล

โรคพิษสุนัขบ้ายังคงเป็นปัญหาที่สำคัญทางสาธารณสุข โดยเฉพาะในแถบภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในปี 2561 พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าที่จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา ซึ่งเป็นภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ปัจจัยที่สำคัญของการพบผู้เสียชีวิตคือการจัดการบาดแผลที่ไม่ถูกต้อง และการไม่เข้าพบแพทย์เพื่อรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค การกัดของสุนัขยังคงเป็นสาเหตุการเกิดโรคในคนที่สำคัญประกอบกับความรู้ และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันควบคุมโรคทั้งในคนและสัตว์ยังมีจำกัด ผู้ถูกสัตว์กัด ไม่ได้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรคเนื่องจากเข้าใจว่าถูกกัดข่วนแผลเล็กน้อยจะไม่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัดเป็นโปรแกรมที่สำคัญของการลดการติดต่อของโรคมานุษย์ การใช้มาตรการนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าสามารถลดการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในคนได้อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นมาตรการที่สำคัญในการลดโรคพิษสุนัขบ้าในคนคือการฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ร่วมกับการรณรงค์ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรคในคน การกระจายตัวของโรคพิษสุนัขบ้าอาจสัมพันธ์กับระดับความครอบคลุมของการฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์ที่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยเฉพาะในสุนัข นอกจากนี้การกำจัดสัตว์จรจัดทำได้ยากเนื่องจากมีจำนวนมากประกอบกับประชาชนนับถือศาสนาพุทธซึ่งห้ามฆ่าสัตว์ ทำให้ควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ลำบาก จึงควรขอความร่วมมือจากผู้นำทางศาสนาในแต่ละชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับประชาชน นอกจากนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคได้จริงตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 14 (2) และมาตรา 15 เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงควรให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องอันตรายและผลกระทบจากการแพร่เชื้อโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อเกิดการบังคับใช้กฎหมายได้จริง(อรุณพร หิรัญ สการะเศรษณี ,2558) จากการดำเนินการสำรวจความรู้ และการปฏิบัติ พบว่าระดับความรู้ และการปฏิบัติของประชาชนในหมู่บ้านยังต่ำอยู่ โดยเฉพาะความรู้ ดังจะเห็นได้จากร้อยละ 27.4 ของประชาชนที่คิดว่าโรคพิษสุนัขบ้าสามารถรักษาให้หายได้ ร้อยละ 23.5 เข้าใจไปว่าเมื่อถูกสุนัขไม่ทราบประวัติ ข่วนที่ผิวหนังเป็นรอยถลอกโดยไม่มีเลือดออกต้องไม่ต้องไปพบแพทย์ การปฏิบัติตัวประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง นอกจากนี้เมื่อถูกสุนัขหรือแมวกัดคิดว่าการล้างแผลด้วยน้ำสะอาดฟอกสบู่หลายๆครั้งและทายาเบต้าดีน ไม่ได้ช่วยลดปริมาณเชื้อที่แผลเข้าสู่ร่างกายช่อง ช่องทางที่ได้รับ

ทราบมากที่สุดคือโทรทัศน์ / เฟสบุ๊ก ร้อยละ 64.2 และเหตุผลในการไม่พาสัตว์ไปฉีดวัคซีนสุนัขเพราะจับไม่ได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาช่องทางการให้ความรู้เรื่องโรคและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่ประชาชนทางช่องทางที่ประชาชนสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์แก่ประชาชนยังเป็นสิ่งที่จำเป็น การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพเพื่อเพิ่มความตระหนักต่อโรคพิษสุนัขบ้ายังคงเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของประชาชน
2. ควรพิจารณาช่องทางการสื่อสารความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์แก่ประชาชน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข ประชาชนในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลาสนับสนุนแนวทางการดำเนินงาน และงบประมาณ คุณบงกช เชี่ยวชาญยนต์รองผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ที่ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลาที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. โรคพิษสุนัขบ้า (ออนไลน์). 2561 [เข้าถึงวันที่ 9 พ.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ku.ac.th/e-magazine/april48/know/rabies.html>
- สำนักโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 [ออนไลน์].). 2561 [เข้าถึงวันที่ 9 พ.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก http://www.boe.moph.go.t/boedb/surdata/506wk/y58/d42_3158.pdf
- ธีรพงศ์ ยืนยงโอฬาร. ระบาดวิทยาโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2549–2554 [ออนไลน์]. 2555[เข้าถึงวันที่ 9 พ.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก <http://dcontrol>.
- อรพิรุฬห์ สการะเศรณี และคณะ การสำรวจความรู้ ทศนคติและการปฏิบัติ จากการสอบสวนกรณีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า จังหวัดจันทบุรี ปี 2558 OSIR, September 2017, Volume 10, Issue 3, p.1-8 15 พ.ค 2561